

мандрівник і друковану продукцію. До продажу пропонуються : чотири книжки, листівки, картини на тканині, «21 картинки разн.», «140 картинок разн.» и «91 фотографію по 25 коп.» (рос. мовою) [4]

Крім цих тиражованих предметів, В.В. Верещагіна цікавлять вироби з емалі, бронзи і він також поповнює ними свій багаж. Саме ці два розділи з означеними в них предметами і привертають найбільший інтерес. Одразу треба обмовитися, що якісь дуже старовинні та особливо унікальні речі художнику не траплялися, або він не прагнув ними обзавестися. Меж тим, на пам'ять про Країну Сонця, що сходить були придбані різні емалеві вази, китайські та японські чашки та чашечки, чорнильниця, «2 пряжки емалеві японські по 3 карб.», «10 попільничок, «старовинний посуд з криш. 35 карб.» (с. 18-19) (переклад автора) [4]

Поставимо питання і спробуємо з'ясувати чи були вони продані, а якщо ні, то яка їхня подальша доля.

Знову перегорнемо сторінки Довідкової та адресної книги «Вся Миколаївщина» на 1929 рік. [3]. В статті про художній музей на сторінці 148 зазначено, що в кімнаті № 6 «Розставлена колекція китайського та японського фарфору та бронзи». Далі з № 241 № 251 перераховуються: японський фарфор та бронза. (японські вази № 246, 247, 251). [3] Можемо припустити думки, що не продані в галереї Лемерсьє, в 1910 році речі пізніше частково, передаються до музею Василя Верещагіна в Миколаєві, якій готується до відкриття.

Повертаючись до Каталогу 1910 року звернемо увагу на бронзові вироби придбані в Японії (№№ 211- 249) на сторінках 19 20. [4] Першою вказана «Ваза бронзова, велика з драконом». Вона оцінена найдорожче за всі речі, що продаються її ціна 75 карбованців.

Наступною за нею вказана (№ 212) «Ваза бронзова, темна, з квіткою». Її вартість 15 карбованців. Саме ці два експонати представляють особливу цікавість, оскільки в колекції бронзи, що експонувалася в художньому музеї ім. В.В. Верещагіна, в 1929 році в залі № 6 серед фарфору значиться № 248 – японська ваза бронзова з драконами (с.148), [3] «№ 250 – японська гофрована ваза (бронза) стилізована хризантема». Під № 249 – японські вази бронзові, світлі. Перші з двох вказаних і сьогодні знаходяться та прикрашають художньо-меморіальну залу митця, експонуючись серед особистих речей В.В. Верещагіна.

Список використаних джерел:

1. В.В. Верещагін. Избранные письма. Сост., авт. предисл. и примеч А.К. Лебедев. М., – 1981, с. 320.
2. В.В. Верещагін. Воспоминания сына художника. Л., 1978.
3. «Вся Николаевщина». Справочная и адресная книга на 1929 год. Н., изд. «Красный Николаев», с. 144-148.
4. Каталог выставки картин и рисунков покойного художника В.В. Верещагина и собранной им коллекции японских предметов (принадлежащих вдове его Л.В. Верещагиной). М., 1910.
5. Каталог музея Общества изящных искусств им. В.В. Верещагина в Николаеве. 1914.

Тіщенко К.С.,

завідувач навчальної лабораторії кафедри музичного мистецтва ВП «МФ КНУКіМ»,
м. Миколаїв

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИЧНОЇ ТА НОТНОЇ ЛІТЕРАТУРИ, ЯК ЗАПОРУКА УСПІШНОГО РОЗВИТКУ МУЗИКАНТА В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ

Формування музичного мислення у студентів мистецьких вищих навчальних закладів складний, багатоаспектний процес, що займає великий проміжок часу. Один з ключових моментів цього розвитку є переосмислення та вивчення музичної та нотної літератури. Сучасне суспільство диктує нам все нові й нові шляхи до розвитку нашого «я». Створено багато можливих варіантів прогресування молодих

людей. Проте всі ці шляхи є ефективними лише в тому випадку, коли людина свідомо ставить перед собою ціль саморозвитку, а також має бажання рухатись до такої цілі.

Активізація музичного мислення в процесі навчання, як одна з центральних проблем стає актуальним для досліджень.[1, с 50] Готовність майбутніх виконавців, артистів хору чи оркестру до професійної діяльності залежить, здебільшого, від рівень і спрямованість їхнього музичного мислення, основним чинником формування якого залежить від використання музичної літератури.

Це питання широко відображено в педагогічних працях О. Бурської, А. Корженевський, І. Медведєв, Н. Мозгальова та ін. Деякі вчені розрізняють роль фактору особистості як необхідної складової музичного діяча професіоналізм (О. Прудникова, Г. Саїк, М. Ткач, П. Харченко та ін.).

Проектування навчального процесу з урахуванням закономірностей розвитку та саморозвитку особистості створює сприятливі умови для самореалізації творчого потенціалу майбутніх музикантів-виконавців та активізації їхнього музичного мислення. Виявлено специфіку розвитку музичного мислення студентів у контексті особистісно-орієнтованого підходу як важливого чинника вдосконалення процесу фахової підготовки.

Доведено, що ефективність розвитку музичного мислення перебуває в прямій кореляційній залежності від розвиненості особистісних якостей і характеристик музичного мислення студентів. Ці чинники формуються безпосередньо при вивченні спеціалізованої літератури з теорії музики. Так найперспективніші у розвитку музичного мислення студентів форми й методи особистісно-орієнтованого навчання, які спонукають самостійно мислити, спрямовують музичне мислення студентів до активних продуктивних дій, творчої художньо-інтерпретаційної діяльності, креативності. У широкому доступі в традиційному вигляді на бібліотечних полицях та в електронному у базах даних та репозитаріях.

Розглянемо проблеми, які є основними чинниками. Що заважають студентам-музикантам звертатись до літературних та нотних джерел.

Найрозповсюдженішим є тезис «застарілість та неактуальність інформації». Це поняття виступає суб'єктивним фактором, оскільки сформоване на основі особистісних спостерегань студентів які не навчилися аналітичному підходу при виборі літературних джерел.

Інший фактор, який слід зауважити недоступність інформації. Така проблема виникає через ціну на літературні видання. На допомогу у вирішенні питання стають депозитарії та електронні інформаційні бази даних, що мають у своєму доступі від скановані матеріали.

Проблема відстороненості від освітнього процесу та не зацікавленість у використанні будь яких додаткових джерел у якості самореалізації студентів. Вирішенням питання мають займатись професори та педагоги відповідних навчальних закладів. Використовуючи системний та дидактичний підхід у викладенні навчального матеріалу студентів, так само як першокласників, слід залучати до ознайомлення з новими матеріалами та вихід за рамки.

Окрім музичної літератури, що займає невід'ємне місце на полиці знань кожного студента-виконавця, особливе місце займає нотна література. Навчальні програми заздалегідь організовані таким чином, щоб студенти вимушені були звертати свою увагу на нотну грамоту, що сприяє їх професійній самореалізації. Навчальними планами передбаченні читання вокально-хорових та оркестрових партитур, аранжування та інструментування музики, яке не можливо без базового розуміння нотного матеріалу. Так само, як гарний письменник має багато читати, щоб лаконічно поєднувати слова у словосполучення та речення так і музикант у рамках своєї професії має багато читати нотної літератури.

Для цього професорсько-викладацький склад має не тільки давати для вивчення вже готові програмні твори, але й спонукати свого вихованця до пошуку нового матеріалу, розвиваючи при цьому його обізнаність та світоглядні позиції.

Тож, для розвитку всесторонньо особистості викладач має будувати свої практичні та лекційні заняття спираючись не лише на фундаментальні праці минулих поколінь, але й брати до уваги сучасні джерела інформації.

Наприклад для спеціалізації «Диригентсько-хорове мистецтво» цікавими книгами можуть стати такі як: Хрестоматія для чоловічого вокального ансамблю акапелла 2020 року за ред. Тормахової. У хрестоматії наведено твори, що розраховані на чоловічий вокальний ансамбль з 5–6 голосів (тенори, баритон і бас). Усі композиції представляють різні стильові напрями: від обробок народних пісень і аранжувань класичної музики до джазової і поп-музики, що стає невід’ємною складовою сучасного музичного мистецтва. Серед творів є авторські композиції В. М. Тормахової та відомі народні пісні. Видання спрямоване на розвиток слухових і вокальних навичок співака, поповнення його музичного тезаурусу, розширення стильового діапазону. Схожі видання цікаві студентам через свою багатогранність і охоплення різноманітних видів, технік, жанрів.

Для студентів спеціалізації «Інструментально-оркестрове мистецтво», можна розглядати матеріали у наступному контексті: Навчальний посібник 2019 року «Скрипка та європейське скрипкове мистецтво XVI – XIX століть. Італія», що пропонує нові класифікації історії виникнення скрипки та її розвиток і удосконалення в різних італійських інструментальних школах; а також подається характеристика інструментів – попередників скрипки, розкривається життєвий шлях композиторів та виконавців Італії XVI – XIX століття. Таким чином можна порівняти старі підходи до вивчення інструментального мистецтва і висвітлити нові.

Застосування комплексних методів роботи з літературними музичними джерелами та нотними виданнями, спрямовані на активізацію музичного мислення в процесі особистісно орієнтованого навчання, а саме: розв’язування розумових музичних задач, особистісно орієнтований тренінг, стильова інтерпретація, аналітичне пізнання музичного твору, інструментальний діалог, імпровізація тощо.[4, с 122]

Цікавим джерелом музичної літератури виступає Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: музичне мистецтво. Збірник відображає наукові статті, методичні рекомендації та розглядає проблеми формування музичного мислення студентів-виконавців. У журналі висвітлюються актуальні питання теорії та історії українського й світового музикознавства, теоретичні, творчі та методологічні проблеми розвитку музичного мистецтва у сучасних умовах.

Таким чином, обґрунтована концепція розвитку музичного мислення студентів дає змогу розробити методичні, системні підходи поетапного формування музичного мислення, які забезпечуватимуть ефективну фахову підготовку майбутніх музикантів-виконавців у мистецьких вищих навчальних закладах. Вплив літературних музичних надбань на формування фахівця стає запорукою успіху. Музична література та нотні посібники покликанні розвинути широкий кругозір у студентської молоді та спрямовані на формування повноцінного фахівця. Кожна прочитана книга є каталізатором для розвитку людини, тому важливо вчасно направити молодь на освоєння цього вектору привчаючи до літературного музичного світу.

Список використаних джерел:

1. Піхтар О. Особистісно орієнтована концепція розвитку музичного мислення студентів у мистецьких вищих навчальних закладах Вісник Київського національного університету культури і мистецтв Серія: Музичне мистецтво. Том 2, № 1, 2019. С50-59.
2. Хрестоматія для чоловічого вокального ансамблю а капел : нотний зб. упоряд. та заг. ред. В. М. Тормахової. М-во освіти і науки України, М-во культури України, Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ : Видавництво Ліра-К, 2020. – 180 с.
3. Павлова В. В. Скрипка та європейське скрипкове мистецтво XVI – XIX століть. Італія : навч. посіб. В. В. Павлова. Київ : Вид-во «КІМ», 2019. 146 с.
4. Бурська, О.П. Феномен музично-виконавського мислення та особливості її формування в процесі навчальної та репетиційної діяльності студентів. Науковий звіт Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка та психологія, 8, 2003. С. 121-125 [англійською мовою].

5. Мозгалова, Н.Х. Проблема музичного мислення в теорії та практиці професійної діяльності [Проблема музичного мислення в теорії та практиці професійної освіти]. Творча особистість учителя: проблеми теорії та практики, 6, 2001. С. 45-52.

Тригуб О.Л.,
викладач кафедри дизайну
ВП «МФ КНУКіМ», м. Миколаїв

ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ ОДЯГУ ДО САМООСВІТИ В МИСТЕЦЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Міжнародна співпраця у галузі *fashion*-дизайн-освіти, яка у закордонних мистецьких закладах вищої освіти демонструє риси мультидисциплінарності та полідисциплінарності і робить акцент на формування когнітивних навичок й критичного мислення, які є ключовими складовими самоосвіти, стимулювали наш науковий інтерес до вивчення та ознайомлення з зарубіжним досвідом застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в мистецьких закладах вищої освіти з метою подальшого впровадження у професійну підготовку зазначених фахівців в Україні.

Різні аспекти проблеми використання міждисциплінарного підходу у фаховій підготовці дизайнерів, й зокрема дизайнерів одягу, серед яких: розвиток креативності, використання студійних технік, крос-функціональних команд – досліджуються у працях таких науковців, як: Бернард Джоунс (Bernard Jones), Діана Ротен (Diana Rhoten), Стивен Фаерм (Steven Faerm), Нора МакДональд (Nora MacDonald), Любава Фартушенко (Lyubava Fartushenko), Террі Сурако (Terri Suraco) та інших. Разом з цим, теорія та практика застосування міждисциплінарного підходу до формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти в закордонних мистецьких закладах вищої освіти залишається не вивченою.

Розгляньмо актуальний зарубіжний досвід професійної підготовки майбутніх дизайнерів одягу у контексті забезпечення формування їх готовності до самоосвіти на засадах міждисциплінарного підходу.

Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі *fashion*-дизайну у американських мистецьких закладах вищої освіти здійснюється на таких засадах, як: а) залученість студентів у міждисциплінарні команди (*cross-functional teams*) для реалізації як окремих, так і комплексних дизайнерських проектів (міждисциплінарна команда має складатися як зі «споживачів», так і з «виробників» та «дизайнерів»); б) взаємопов'язаність дизайн-рішення із соціологічними, психологічними аспектами життя та екологією оточення; в) застосування дизайнерського підходу заснованого на знаходженні аналогії за допомогою біологічного прототипу, біології та біоніки, що мають зв'язок з такими галузями, як етологія, антропологія та морфологія [7].

Вищезазначені принципи добре втілені у програмах підготовки дизайнерів одягу у Школі дизайну Парсонса (Parsons School of Design) [11] та Технологічному інституті моди (Fashion Institute of Technology) [3], які позиціонують себе як глобальні центри мистецтва, дизайну та бізнесу і є профільними для нашого дослідження закладами освіти, спрямовані на перенесення технічних навичок з реального життя у галузі до навчальної аудиторії.

Вартий уваги експериментальний досвід викладачів Університету Західної Вірджинії, США, щодо використання міждисциплінарного підходу у цілях професійної підготовки і формування готовності майбутніх дизайнерів одягу до самоосвіти також. Вони підготували і провели міжколеджний показ моди. До планування, підготовки і проведення цього міждисциплінарного міжінституційного заходу були залучені студенти, які вивчали такі курси, як: дизайн одягу, мерчандайзинг у сфері моди, передпроектне конструювання, теорія комунікації, графічний дизайн, журналістика, театр і акторська майстерність, освіта. Студенти виконували ролі модельєрів одягу,